

Aandacht voor middelengebruik en (gedragmatige) verslaving van mijn cliënt

Alle ggz-professionals komen in aanraking met patiënten met middelengebruik en verslaving: “Jij kunt meer dan je denkt”

Middelengebruik en (gedragmatige) verslaving hebben vaak invloed op de behandeling. Doorverwijzing naar de verslavingszorg is niet altijd nodig. Door verslaving zelf uit te vragen en mee te behandelen, kun je risico's eerder herkennen en terugval voorkomen. Met gerichte hulpmiddelen kan je meer dan je denkt.

Tips:

- Vraag altijd naar middelengebruik.
- Behandel verslaving waar mogelijk zelf.
- Neem ook nicotineverslaving mee: stoppen met roken en vaperen verkleint de kans op terugval in andere middelen.
- Bekijk [webinars over verslaving en comorbiditeiten](#)
- Behandeling van opioïdenverslaving vindt meestal plaats bij de huisarts of verslavingszorg.

Maak van verslaving geen contra-indicatie

- Zoek waar nodig samenwerking met verslavingszorg.
- Overweeg (lokale) consultatie bij twijfel of wanneer extra expertise helpend is.
- Gebruik het hulpmiddel ‘[wanneer doorverwijzen](#)’ bij twijfel
- Overweeg bij doorverwijzing parallelle behandeling (ggz én verslavingszorg).

Aandacht voor kinderen van:

- [KOPP/KOV: wat je als professional kunt doen.](#)
- [Doe de Kindcheck.](#)

(Zelf)Stigma:

Wees je bewust van stigma. Mensen met een verslaving worden vaak negatiever beoordeeld dan mensen met andere psychische aandoeningen. Een niet-oordelende houding helpt.

Overzicht voor ggz-professionals met hulpmiddelen voor signalering, behandeling en algemene informatie

	Hoe herken ik het?	Is het een probleem?	Wat kan een cliënt zelf doen?	Wat moet ik doen?	Hoe moet ik het doen?	Waar vind ik meer betrouwbare informatie?
	Vroegsignalering	Screeners	Zelfhulp	Behandelen: Kwaliteitsstandaarden	Behandelen: Protocollen en hulpmiddelen	Algemene informatie
 Alle verslavingen	<p>Voor de POH Verslaving bespreekbaar maken (alcohol, roken, cannabis, slaap- en kalmeringsmiddelen)</p> <p>Preventie Maak gebruik van lokaal preventieaanbod (moti4.nl & moti55.nl)</p>	<p>Alcohol en drugs</p> <ul style="list-style-type: none"> CAGE-AID: CAGE Adapted to Include Drugs (2-5 min) ASSIST: Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Test (5-10 min) <p>Adolescenten CRAFFT: Car, Relax, Alone, Forget, Friends, Trouble (2-5 min)</p>	<p>Lokaal aanbod Vraag na bij regionale verslavingszorg</p> <p>Gebruik monitoren Middelen Meter app voor patiënt</p> <p>Naasten Voor naasten die stress ervaren van middelengebruik</p>	<p>Basisbehandelingen staan in zorgstandaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> Waaronder CGT en motiverende gespreksvoering Combinatie met medicatie is vaak effectief <p>Adolescenten Richtlijn Middelengebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> CGT Factsheet Motiverende gespreksvoering Signaleringsplan / Terugvalpreventieplan (bijv. Suzie) <p>Detoxificatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Factsheet Richtlijn 	<ul style="list-style-type: none"> Trimbos: Kennisinstituut voor mentale gezondheid en verslaving Steffie: Eenvoudige uitleg over alcohol, drugs en verslaving voor patiënten De drugslijn: Belgische info en advies over drank, drugs, pillen, gamen en gokken voor patiënten LEDD: expertisecentrum voor dubbele diagnose
 Alcohol	<ul style="list-style-type: none"> In gesprek over alcohol Handreiking implementatie (vroeg)signalering Zakkaart alcoholgebruik over bespreekbaar maken 	<ul style="list-style-type: none"> AUDIT: Alcohol Use Disorders Identification Test (2-5 min) AUDIT-C (1 min), zie ook casusvideo CAGE: Cut Down, Annoyed, Guilty, Eye-Opener (1 min) 	<ul style="list-style-type: none"> Begeleide zelfhulp Forum alcohol de baas Anonieme Alcoholisten (AA) 	<p>Zorgstandaard: Alcohol (zie ook: samenvattingkaart)</p> <p>MDR: Stoornissen in het gebruik van alcohol</p>	<p>NHG Standaard: Problematisch alcoholgebruik</p> <p>Keuzehulp behandeling: Alcoholverslaving</p> <p>Toolkit: Samen beslissen bij problematisch alcoholgebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> Alcoholinfo.nl Allesoverdrinken.nl Thuisarts.nl over alcohol
 Nicotine	<p>VBA+ Very Brief Advice+: kort en effectief rookstopadvies</p>	<p>FTND: Fagerström Test for Nicotine Dependence (1 min)</p>	<p>lkstopnu.nl</p>	<p>Zorgstandaard: Tabaksverslaving</p>	<ul style="list-style-type: none"> NHG Richtlijn: Stoppen met roken Richtlijn: Tabaks- en nicotineverslaving Zakkaart: Medicatie stoppen met roken 	<ul style="list-style-type: none"> Thuisarts.nl over stoppen met roken Keuzekaart over stoppen met roken
 Drugs en medicatie	<p>Poster Drugsoverzicht</p> <p>Wees alert op iatrogene verslavingen (o.a. opioïden en benzodiazepinen)</p>	<ul style="list-style-type: none"> SDS: Severity of Dependency (1 min) DUDIT: Drugs Use Disorders Indentificatoin Test (2-5 min) 	<ul style="list-style-type: none"> Zelfhulp cannabis Zelfhulp cocaïnegebruik Narcotics Anonymous (NA) Cocaine Anonymous (CA) 	<ul style="list-style-type: none"> Zorgstandaard: Opiaatverslaving (zie ook: samenvattingkaart) MDR: Opiaatverslaving Richtlijn: Drugs (niet-opioïden) 	<ul style="list-style-type: none"> Handreiking: Opiaatonderhouds-behandeling Keuzehulp: Behandeling drugs 	<ul style="list-style-type: none"> Drugsinfo.nl Thuisarts.nl over drugs Opiaten.nl: Verantwoord gebruik van opioïde pijnmedicatie
 Gedragsverslaving	<ul style="list-style-type: none"> Thuisarts.nl over seksverslaving Handreiking gokproblemen (signaleren, bespreekbaar maken en samenwerken) Openovergokken.nl 	<p>Zelftest gokken (1 min)</p>	<p>Seks</p> <ul style="list-style-type: none"> Covenant Eyes: Blokkeer sites Anonieme seks- en liefde-verslaafden (S.L.A.A.) <p>Gokken</p> <ul style="list-style-type: none"> Zelfhulp gokken Gokhulp België CRUKS: Blokkeer goksites Gamban: Blokkeer goksites Anonieme Gokkers (GA) 	<p>Behandelingen OpenOverGokken</p>	<p>Behandelingen OpenOverGokken</p>	<ul style="list-style-type: none"> GAMENinfo.nl Seksverslaving: Jouw GGD Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn Expertisecentrum Gokken Overmatig beeldscherm gebruik